

Așa a început comunismul...

Revoluția din octombrie 1917 din Rusia, al cărei centenar se va împlini peste cinci ani, a schimbat cursul întregului secol XX. Primul stat al muncitorilor și țăranilor a fost al dictaturii implacabile a partidului comunist unic, partid care a abolit, printr-o represiune sângeroasă, proprietatea privată și toate libertățile „burgheze”.

A același stat i-a înrobii pe țărani, înrolându-i în colhozuri, și a industrializat țara, sprijinindu-se pe munca milioaneilor de prizonieri ai Gulagului, scrie revista franceză *Historia*. Învingătoare în cel de al doilea Război Mondial, Rusia și-a întins tutela asupra Europei de Est și a generat emuli ideologici până în China, antrenând în același timp războiul rece și escaladarea nucleară.

Este dificil astăzi să-și imagineze cineva care ar fi fost soarta omenirii, dacă Rusia ar fi devenit monarhie constituțională sau un regim republican democrat. Să fi fost această revoluție inevitabilă? S-a produs, oare, grație unor împrejurări imprevizibile: slăbiciunile ultimului țar Romanov, izbucnirea celui de al doilea Război

Mondial, energia și carisma lui Lenin? Aceste întrebări generează astăzi dezbateri în societatea rusă, căci nu este vorba de o problemă ce aparține doar trecutului, ci și viitorului acestei țări; a existat într-adevăr o „voce rusească” specifică, și dacă da, în ce a constatat ea?

Răspunsul este ambiguu

Să ne axăm atenția pe a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Redarea libertății iobagilor, făcută în 1861, a fost tardivă față de alte țări europene; să amintim că față de drepturile cucerite de revoluția Meiji din Japonia feudală (1868), țăranii ruși n-au căpătat drept de proprietate asupra pământului. Țăranul „liber” avea, de asemenea, un statut juridic particular și era pasibil de diferite pedepse. De fapt, el rămânea legat de glie. Ca să poată pleca în alt loc, avea nevoie de un document ce se elibera pe cel mult cinci ani, dar care putea fi retras oricând de autorități. Pe scurt, până la reforma lui Piotr Stolypin – prim ministru

